

הלכות קידוש החודש פרק ח' (תורגם אוטומטית)

Hebrew

תורגם אוטומטית

סיכום השיעור

סיכום של פרק ח' — הלכות קידוש החודש

הלכה א-ב: חודשה של לבנה — כ"ט יום ומחצה וחלקים; ימים אתה מחשב לחודש

דברי הרמב"ם: חודשה של לבנה תשעה ועשרים יום ומחצה וחלקים... ואי אפשר לומר שראש חודש יהיה במקצת היום... שנאמר "עד חודש ימים", מפי השמועה למדו שימים אתה מחשב לחודש ואי אתה מחשב שעות.

פשוט: חודש הלבנה הוא 29 ימים, חצי יום, ו-793 חלקים. אבל אי אפשר לעשות ראש חודש באמצע יום — מונים רק ימים שלמים לחודש, לפי הלכה למשה מסיני.

חידושים והסברות:

1. **היכן עומד הפרק בסדר:** עד כאן למד הרמב"ם בפרק ו' מתי המולד, בפרק ז' מתי ראש השנה (עם הדחיות). עכשיו בפרק ח' לומדים איך לחשב מתי כל ראש חודש בשנה. החידוש הוא שראשי חדשים אינם נספרים ישירות מהמולד (כ"ט י"ב תשצ"ג). המולד הוא העובדה שמונחת תחת הכללים, אבל למעשה צריך את הכללים של הפרק הזה כדי לדעת מתי ראש חודש. אם רוצים לדעת מתי ראש חודש תמוז תשפ"ו, לא עוזר רק לדעת את המולד — צריך את הכללים של הפרק הזה.

2. **"וחלקים" בלי מספר:** הרמב"ם כותב בהלכה א' רק "וחלקים" בלי לפרט את 793 החלקים, והוא מביא את המספר רק בהלכה הבאה. זוהי בחירה סגנונית — הוא רוצה תחילה לומר את הכלל, ואחר כך את הפרט.

3. **המקור "ימים אתה מחשב לחודש":** הרמב"ם מביא את הפסוק "עד חודש ימים" ואומר שמפי השמועה למדו — זוהי הלכה למשה מסיני (מובא במסכת ראש השנה). **לרש"י יש פירוש אחר** למשמעות הדבר. הרמב"ם לומד שהכלל נוגע דווקא כאשר עושים על פי חשבון — כי בעל פי ראייה ממילא פשוט שכל היום שבו רואים נעשה ראש חודש. רק בחשבון, שבו יודעים בדיוק את רגע המולד, היה אפשר לחשוב שצריך לעשות ראש חודש באמצע יום — על זה צריך את הלימוד.

4. **מדוע צריך הלכה למשה מסיני — הרי זה שכל פשוט?** הרי למעשה אי אפשר לעשות ראש חודש באמצע יום — צריך לדעת מראש להלביש את הילדים בגדים לבנים בבוקר, צריך להקריב קרבנות ראש חודש מתחילת היום. לכן צריך הלכה למשה מסיני — **"ודהוי אמונה"** — צריך מסורה פורמלית, לא רק שכל ישר.

5. **הלכה למשה מסיני לעומת נלמד מהפסוק — שיטת הרמב"ם:** מאוחר יותר (לגבי שנים) יש לרמב"ם הלכה דומה — "ימים אתה מחשב לשנים" — אבל שם אינה הלכה למשה מסיני, אלא סתם נלמדת מפסוק ("לחודשי השנה"). מדוע ההבדל? לפי כלל הרמב"ם כל הלכות המצוות הן הלכה למשה מסיני. חלק מהן עומד גם בפסוק, אבל הסיבה העיקרית שמקיימים אותן היא בגלל השמועה, לא בגלל הפסוק. אם דבר היה עומד רק בפסוק (בלי הלכה למשה מסיני), היה רק מדרבנן / מדברי סופרים.

6. **חידוש: חצי היום יש לו ענין גם כאשר אינו פורמלית ראש חודש:** הרמב"ם ירמוז מאוחר יותר שלקדושת ראש חודש יש שייכות לחצי היום. ההלכה למשה מסיני לא אומרת שהיום שבו חל המולד לא יכול להיות ראש חודש — אלא שראש חודש לא יכול להתחיל באמצע יום. המולד

באמצע יום יכול להיות גורם לכך שאותו יום יהיה ראש חודש, אבל ראש חודש תקף מתחילת היום.

7. **קושיה גדולה: מולד לעומת ראייה — מה מחשב החשבון?** בעל פי ראייה ראש חודש היה כאשר רואים את הלבנה החדשה — שזה בהגדרה אחרי המולד (במולד עצמו הלבנה מוסתרת לגמרי). אבל בעל פי חשבון, נראה ברור שמחשבים לפי המולד עצמו, לא לפי הראייה. כאשר עברו מראייה לחשבון, התחילו לחשב דבר אחר — מולד וראייה הם שני דברים נפרדים: מולד הוא כאשר הלבנה עומדת בין השמש והארץ (conjunction), ראייה היא כאשר רואים את חלק הלבנה הראשון אחר כך. מוצע שאולי זהו פירוש "חודש בחודשו" — שלחכמים יש כלל כזה שהחודש הולך עם המולד. הקושיה נשארת פתוחה.

8. **[דיגרסיה: האם אפשר להגדיר חודש אחרת?]** אפשר היה תיאורטית להגדיר "חודש" מאמצע לאמצע (לא ממולד למולד) — זו רק שאלה של היכן סופרים. אבל שיטת הרמב"ם מחשבת בבירור ממולד למולד.

הלכה ב-ג: חודש חסר וחודש מלא; החלקים מצטברים

דברי הרמב"ם: לפיכך עושין חדשי הלבנה מהם חודש חסר כ"ט יום... ומהם חודש מלא שלשים יום... כדי שלא לחשב שעות בחודש אלא ימים שלמים. אילו היה חידושה של לבנה כ"ט ומחצה בלבד בלא חלקים, היו כל החדשים חודש מלא וחודש חסר... היתה שנת הלבנה שלש מאות ארבעה וחמישים. אותן החלקים שיש בכל חודש וחודש יתר על חצי היום יתקבץ מהם שעות וימים, עד שיהיו במקצת השנים חדשים חסרים יתרים על המלאים ובמקצת השנים מלאים יתר על החסרים.

פשוט: מכיוון שאי אפשר לעשות חצאי ימים, עושים לפעמים חודש חסר (29 ימים) ולפעמים חודש מלא (30 ימים). אם היה בדיוק $\frac{1}{2}29$ ימים, היה תמיד 6 חסרים ו-6 מלאים = 354 ימים בשנה. אבל מכיוון שלכל חודש יש עוד 793 חלקים, מצטברים עם הזמן ימים שלמים, ולכן צריך לפעמים להיות יותר חסרים מאשר מלאים, או להיפך.

חידושים והסברות:

1. **משמעות "חסר" ו"מלא":** "חודש חסר" לא אומר סתם חודש עם 29 ימים, אלא חודש שגרעו ממנו חצי יום — הוא "חסר" כי חסר לו משהו. כך גם "מלא" — הוסיפו לו חצי יום. "לפעמים לווי ולפעמים מחזירים."

2. **המתמטיקה של החלקים:** 793 חלקים $\times 12$ חודשים = כ-9,516 חלקים = כ-8+ שעות לשנה. אחרי שנה אחת נשארים עם ~8 שעות (לא יום שלם). אחרי שנתיים — ~17 שעות. אחרי כ- $\frac{1}{2}22$ שנים יש יום שלם. לכן צריך בשנים מסוימות לעשות אחרת — יותר מלאים או יותר חסרים — כדי לאזן.

הלכה בנוגע יום שלושים — ראש חודש בחשבון

דברי הרמב"ם: יום שלושים לעולם עושין אותו ראש חודש בחשבון הזה. אם החודש שלפניו היה חסר, יום שלושים הוא ראש חודש הבא. אם החודש שלפניו היה מלא, יום שלושים גם הוא ראש חודש — אבל במובן אחר: הוא תשלום החודש שעבר, אבל קורין לו ראש חודש כי חלק מהיום שייך כבר ללבנה החדשה. היום ה-31 הוא ראש חודש האמיתי — והוא יום הקביעה.

פשט: רק מרחשון וכסלו משתנים, כל שאר החודשים נשארים קבועים. זה נותן שלושה סוגי שנה.

חידושים והסברים:

1. **שלושה סוגי שנה פשוטה — מספר ימים:**

- **שנה חסרה** (שניהם חסרים): 353 ימים

- **שנה כסדרן:** 354 ימים

- **שנה שלמה** (שניהם מלאים): 355 ימים

קודם אמר הרמב"ם ששנת הלבנה היא 354 ימים — אבל זה רק הממוצע. באמת שנה יכולה להיות 353, 354, או 355, כי צריך לפעמים להוסיף או לגרוע בגלל החלקים הנוותרים (תשצ"ט חלקים).

2. **שנה מעוברת — אותן שלוש דרכים:** גם שנה מעוברת יש לה אותן שלוש אפשרויות (שלמים, חסרים, כסדרן), רק עם 30 ימים יותר (אדר הנוסף). שנה מעוברת חסרה יש לה 383 ימים.

הלכה — דרך ידיעת השנה: איך קובעים אם שנה חסרה, שלימה, או כסדרן

דברי הרמב"ם: דרך ידיעת השנה אם חסרה שלימה או כסדרן לפי חשבון זה... תדע תחלה יום שנקרא בו ראש השנה שתצא לידע סדור חדשיה... ותדע יום שנקבע בו ראש השנה של אחריה... חשוב מנין הימים שביניהם חוץ מיום הקבוע של זו ושל זו.

פשט: מחשבים כמה ימים בשבוע יש בין ראש השנה של השנה הזו לראש השנה של השנה הבאה (מלבד שני ימי ראש השנה עצמם). לפי המספר קובעים את סדר השנה.

חידושים וביאורים:

1. **שנה פשוטה:**

- 2 ימים ביניהם = חסרה

- 3 ימים = כסדרן

- 4 ימים = שלימה

הסברא פשוטה: יותר ימים ביניהם פירושו שנה ארוכה יותר, ממילא צריך שלמים (חדשים מלאים).

2. **שנה מעוברת:**

- 4 ימים = חסרה

- 5 ימים = כסדרן

- 6 ימים = שלימה

ההבדל בין פשוטה למעוברת הוא 2 ימים (לא אחד), כי חודש העיבור (אדר א') תמיד מלא (30 ימים). 30 ימים = 4 שבועות + 2 ימים, לכן הכל זה ב-2 ימים בשבוע.

3. **ביאור מעשי של "הוספת יום":** כאשר עושים שנה שלמה, לא מוסיפים יום בחודש אלול — עושים חשון מלא (30 ימים במקום 29). כאשר עושים שנה חסרה, גורעים מכסלו (עושים כסלו חסר). זה המנגנון של הדחיות — מכאן באים אותם "ימים נוספים".

4. **דוגמה מהרמב"ם:** ראש השנה חמישי, שנה פשוטה, ראש השנה שלאחריה שני = 3 ימים ביניהם = כסדרן. אם ראש השנה שלאחריה שלישי = 4 ימים = שלמה. אם ראש השנה שבת ושלאחריה שלישי = 2 ימים = חסרה. וכן גם למעוברת.

הלכה ג — סימנים לבדיקת החשבון

דברי הרמב"ם: יש לך סימנים שתסמוך עליהם כדי שלא תטעה בחשבון סדור חדשי השנה... כל שנה שיהיה ראש השנה שלה בשלישי תהיה לעולם כסדרן לפי חשבון זה, בין פשוטה בין מעוברת. ואם יהיה ראש

פשט: בחודש חסר יום שלושים הוא פשוט היום הראשון של החודש החדש. בחודש מלא יום שלושים הוא עדיין חלק מהחודש הישן, אבל הוא נקרא גם ראש חודש — והיום ה-31 הוא "יום הקביעה".

חידושים והסברים:

1. **שני סוגי ראש חודש — לקדושה ולחשבון:** כאשר יש שני ימי ראש חודש, היום הראשון (יום שלושים) הוא ראש חודש לקדושה — כי חידוש הלבנה (מולד) כבר כאן, אבל לא לחשבון — כי לפי חשבון הימים הוא עדיין שייך לחודש הישן. היום השני (יום ל"א) הוא ראש חודש לחשבון — הוא היום הראשון של החודש החדש — אבל לא לקדושה, כי הלבנה כבר באה אתמול. כך שני ימי ראש חודש מורכבים משני ענינים שונים.

2. **שני ימי ראש חודש אינו ספק יום:** רבים טועים לחשוב ששני ימי ראש חודש הוא ספק (כמו שני ימי יום טוב בחו"ל). זה לא כך, מכמה טעמים:

- שני ימי ראש חודש עושים גם בארץ ישראל.

- עושים זאת רק כל חודש שני (אחרי חודש מלא), לא כל חודש.

- היום הולכים לפי חשבון, אין ספק.

- ביום טוב שני יש הלכה שזוכרים מזמני הראיה — אבל בראש חודש אין הלכה כזו.

3. **ראיה משמאל א' — "ביום החודש השני":** כבר בשאל המלך רואים שני ימי ראש חודש, מה שמוכיח שזה מנהג עתיק, לא רק ענין ספק.

4. **נפקא מינה לענין נדרים:** "לקדושה" פירושו שנוהגים הלכות ראש חודש (יעלה ויבא, מוסף, וכדומה). יכול להיות גם נפקא מינה לענין נדרים ושטרות — אם מישוהו נודר "לפני החודש הבא", יכול להיות שהיום הראשון של ראש חודש נחשב כבר כחודש החדש, לפי איך שאנשים קורים לו.

סדר החדשים המלאים והחסרים

דברי הרמב"ם: סדר החדשים המלאים והחסרים לפי חשבון זה כך הוא — תשרי לעולם מלא...

פשט: הסדר הבסיסי הוא: אחד מלא ואחד חסר. מכיוון שנשארים תשצ"ט חלקים (מההפרש בין מחזור המולד ל-29.5 ימים), צריך לפעמים להתאים הסדר הקבוע הוא:

- **תשרי** — תמיד מלא

- **טבת** — תמיד חסר

- מטבת והלאה: טבת חסר, שבט מלא, אדר חסר, ניסן מלא, אייר חסר, סיון מלא, תמוז חסר, אב מלא, אלול חסר.

- בשנה מעוברת: אדר ראשון מלא, אדר שני חסר.

חידושים והסברים:

1. **כל החדשים מלבד חשון וכסלו קבועים:** לכל חדשי השנה (מלבד מרחשון וכסלו) המעמד (מלא/חסר) הוא תמיד אותו הדבר. זה אומר שהשאלה של שני ימים או יום אחד ראש חודש קבועה גם לכל החדשים מלבד טבת (שתלוי אם כסלו מלא או חסר).

2. **כלל לגבי שני ימי ראש חודש:** כל חודש שבא אחרי חודש מלא יש לו שני ימי ראש חודש. לכן לחשון, אדר, אייר, תמוז, אלול — לכולם שני ימי ראש חודש (כי לפנייהם תמיד מלא). טבת יכול להיות יום אחד או שניים (תלוי אם כסלו מלא או חסר).

הלכה ג — מרחשון וכסלו: שלמים, חסרים, כסדרן

דברי הרמב"ם: נשארו שני חדשים — מרחשון וכסלו. פעמים יהיו שניהם מלאים, פעמים שניהם חסרים, ופעמים מרחשון חסר וכסלו מלא. שנה ששניהם מלאים — שלמים. שניהם חסרים — חסרים. מרחשון חסר וכסלו מלא — כסדרן.

3. **כוונת הרמב"ם ב"סימנים"**: הוא קורא להם במפורש "סימנים" — לא החשבון העיקרי, אלא אמצעי לבדיקה. הסימן הראשון (שלישי = כסדרן) נותן בפועל ידיעה חיובית. הסימנים האחרים רק מבטלים אפשרות אחת, אבל עדיין לא יודעים איזו משתי האחרות היא — לכן צריך עדיין את החשבון העיקרי. הרמב"ם עושה כאן "חסד נוסף" — הוא כבר נתן שיטה אחת לחשב, ונותן עוד סימנים לקצר.

סיכום כללי של פרקים ו-ח

עם שלושת הפרקים (ו, ז, ח) אפשר כבר לעשות לוח. הרמב"ם נתן את יסודות החשבון — המולד, הדחיות, סוגי השנים, ואיך קובעים את סדר החדשים. למי שרוצה כלים קלים יותר, אפשר לעיין בטור הלכות ראש חודש שיש בו עוד סימנים ומהלכים.

תמלול מלא

פרק ח' מהלכות קידוש החודש — חשבון החדשים המלאים והחסרים

הקדמה: סדר הפרקים

יהודים יקרים, היום נסיים ללמוד כיצד לעשות לוח. נלמד פרק ח' מהלכות קידוש החודש, ואנו מודים לבעלי הנדבנים שמשלמים עבור הלוח ועבור הרמב"ם וכל שאר הדברים, ונלמד כך.

כלומר, כבר למדנו איך אנו יודעים מתי המולד, פרק ו'. כבר למדנו מתי ראש השנה, שלא רק לפי המולד, אלא לפי כל הכללים שנקראים הדחיות, פרק ז'. כן. עכשיו צריך לדעת, לפי זה הולכים לצטרך לחשב את שאר החדשים. צריך אבל לדעת מתי כל חודש הוא ראש חודש. אה, טוב. עכשיו, זה צריך לדעת את הכלל.

כלומר, אם אתה רוצה לדעת את המולד של כל חודש, מולד המצוה שקורים בשבת מברכים, חוץ מזה אין שום נפקא מינה אחרת, מחשבים כ"ט י"ב תשצ"ג מראש השנה. אבל ראשי החדשים לא מחשבים עם זה. ראש חודש יש לו סדר אחר, וזה הולכים עכשיו ללמוד. נכון? זה מחשב גם עם זה, אבל יש עוד עניינים שצריך לסדר. לא, זה לא מחשב בכלל עם זה. הם מחשבים עם זה כי זה עובדה. שאי אפשר לחשב רק עם זה בגלל בעיות מסוימות, לא מחשבים בכלל עם זה.

אם אתה רוצה לדעת, כלומר הכללים בנויים על זה, אבל אם אתה רוצה לדעת מתי יהיה ראש חודש תמוז בשנת תשפ"ו, זה לא יעזור לך כלל. אתה צריך לדעת מה כתוב בפרק הזה. מה שכתוב בפרק הזה בוודאי בנוי על כמה באמת חודש הלבנה, כלומר הממצעות, ולפי זה הוא עושה כבר כללים, אבל אנחנו הולכים כבר עם הכללים.

הלכה א-ב: חודשה של לבנה — ימים אתה מחשב לחודש

דברי הרמב"ם

אומר הרמב"ם כך: **חודשה של לבנה, החודש של הלבנה, זה פירושו כמה זמן נמשך מהלבנה נולדת עד שנולדת בפעם הבאה, תשעה ועשרים יום, ומחצה, וחלקים.** בגרסה שלך כתוב וחלקים. בגרסה שלך כתוב וחלקים. לא תשצ"ג חלקים. לא תשצ"ג, זה תשצ"ג. אבל... ר' משה ויינר... לא, זה נכון יותר איך שאומרים בלי המספר, כי זה כבר נראה. אוקיי. הרמב"ם אומר זאת בהלכה הבאה.

אז זה אומר, הרי יש כאן בעיה אם זה 29 וחצי יום, זה אומר, נגיד ראש חודש היינו אומרים הוא היום השלושים, אבל ראש חודש צריך כבר להיות חצי יום לפני זה. אבל וכיצד אפשר לומר **שראש חודש יהיה במקצת היום, שהחצי, כשנגמר החודש הקודם, אז יתחיל ראש חודש? עד שיהיה מקצת היום, היה יוצא שחצי היום יהיה מחודש העבר, ומקצתו מהבא, באמצע היום, אחר הצהריים, אחרי חצות, אז נעשה החודש החדש.** זה לא יכול להיות.

הלימוד: הלכה למשה מסיני

למה? על זה יש סיבה הלכתית למה זה לא יכול להיות, **שנאמר "עד חודש ימים" — חודש של ימים. אז רואים שבחודש יש רק ימים. מפי השמועה למדו, יש לחכמים הלכה למשה מסיני, שימים אתה מחשב לחודש, רק מספר מסוים של ימים נעשה ביחד חודש, אבל אי אתה מחשב שעות, לא יכול להיות שיהיה ימים פלוס שעות שנעשה חודש.**

דיון: למה צריך הלכה למשה מסיני? זה הרי שכל פשוט

זה לכאורה פשוט. זה מאוד מעניין, כי הקטע "ימים אתה מחשב לחודש" כתוב בראש השנה, לא ברור, לרש"י יש פירוש אחר מה זה אומר. אבל הרמב"ם למד שהגמרא מתכוונת לומר שכשעושים את החודש על פי חשבון... זה לא כשעושים על פי ראייה, כשעושים על פי ראייה, כשרואים את הלבנה, ואז כל היום, אותו יום, מתחילים מתחילת החודש. אבל כשעושים על פי חשבון, יודעים הרי בדיוק, יש לנו הרי חשבון מדויק, כ"ט י"ב תשצ"ג, היה אפשר למישהו לחשוב לעשות ראש חודש אז.

על זה אומר הרמב"ם, צריך לימוד, מדרש הזהר. אני מתכוון שלא צריך שום לימוד, זה פשוט. זה הרי קשה יום, צריך הרי לדעת לילדים בבוקר שילבשו חולצות לבנות. מה הוא יגיד לך? תלבש משלוש אחר הצהריים תלבש חולצה לבנה? יש הרי הלכות ראש חודש, צריך להקריב את הקרבן. זה מאוד מצחיק. ודאי אמונה, צריך ללמוד מפסוק, צריך ללמוד מפי השמועה. אנחנו רואים את זה שכל הישר.

שיטת הרמב"ם: הלכה למשה מסיני vs. נלמד מהפסוק

מעניין גם שהוא אומר "עד חודש ימים", הוא אומר שזה הלכה למשה מסיני. הוא הולך להיות לו הלכה דומה מאוד איך שנים אתה מחשב, אבל שם אין הלכה למשה מסיני. כתוב "לחודשי השנה", סתם נלמד מהפסוק. מעניין, כאן לא היה לו מספיק סתם שזה יפה, אפשר ללמוד את זה מהפסוק בלי הלכה למשה מסיני.

לא, לא, כי כל רמב"ם, זוכר, בוא נחזור שוב בפעם האלפית מה הרמב"ם סובר, כל הלכות המצוות הן הלכה למשה מסיני. חלק מהן כתוב גם בפסוק, וזה בסדר, כתוב גם בפסוק, לא חסר קצת לכתוב בפסוק. חלק כתוב רק בפסוק אם מאמינים בהלכה למשה מסיני. במילים אחרות, מפי השמועה. הוא אומר שזה הפירוש של הפסוק. תוכל ללמוד פירוש אחר בפסוק, אבל בכל זאת, הסיבה האמיתית למה עוקבים אחרי זה היא בגלל השמועה, לא בגלל הפסוק. אם דבר שעוקבים רק מה שכתוב בפסוק, היה זה מדרבנן, מדברי סופרים. יש כאן כללים של פירוש פסוקים שלא נוגע כאן.

חידוש: לחצי היום יש כן עניין

על כל פנים, לא עושים שום חצי יום בשום אופן. אני כן רוצה לומר משהו. מיד נראה שהרמב"ם לכאורה אומר שיש כן משהו עניין שלקדושת ראש חודש יש עם חצי היום. יכול להיות שזה כן עושה נפקא מינה, כי למעשה אז זה המולד ויודעים. זה אומר, אף פעם ראש חודש לא עושים באמצע היום,

אבל כל חודש, מלבד החצי, יש עוד חלקים, חלק משעה. **אותן החלקים שיש בכל חודש וחודש יתר על חצי היום**, כמה חלקים התשע מאות, אני מתכוון, כן? שבע מאות ותשעים ושלושה חלקים, **יתקבץ מהם שעות וימים**. אז עם הזמן, פרוטה לפרוטה מצטרפת, מהחלקים נעשה שעות, ומהשעות נעשה ימים, **עד שיהיו במקצת השנים חדשים חסרים יתרים על המלאים**. צריך לצאת שיהיה שלא כל שש לא יהיו שווה שש ושש, אלא יגיע איפשהו לחדשים חסרים יתר על המלאים, **ובמקצת השנים מלאים יתר על החסרים**.

האם אסביר? עד שהיא אומרת שממילא עושים פשרה. אה, צריך לעשות שפעם יהיה כך וכך.

המתמטיקה של החלקים

כמה היה מצטבר מהחלקים? אז אם עושים את החשבון, יוצא בערך... אם אתה עושה חשבון, כל חודש מגיע שבע מאות תשעים ושלושה חלקים, כן? אז אחרי שנים עשר חדשים יש לך תשעה וחצי אלף חלקים, שזה כמה שעות זה. זה בערך שמונה שעות ומשהו. אבל נניח אז אחרי שנה יש לך עדיין רק שמונה שעות שנותרן, לא בעיה. אוקיי, אז במשך שלוש שנים זה יום. במשך שנתיים זה כבר, יותר טוב, קצת יותר משנתיים, זה כבר, איך קוראים לזה? יש לך כבר כמעט יום שלם? שבע עשרה שעות ושנתיים. אז שנתיים וחצי בערך זה יום שלם, תישאר עם יום. ממילא צריך לעשות שנים אחרת. כל שנה, יש שנים מסוימות שצריך להוסיף.

יום שלוש — ראש חודש בחשבון, וסדר החדשים המלאים והחסרים

הלכה ד: יום שלוש לעולם עושין אותו ראש חודש

נכון? לעשות פעם אחת יותר מחסר, או פעם אחת... פעם אחר כך בחזרה בחסר, כי עדיין לא הגיע ללכת יום שלם.

רמב"ם, אם כבר שילמו יותר מדי, אפשר הרי רק לספור יום שלם. אם אתה צריך להחזיר לשנה הבאה. זה בעצם הצד שלוים ומחזירים. כמו כל הדברים האלה.

אומר הרמב"ם כך, **יום שלוש, היום השלושים של החודש, לעולם עושין אותו ראש חדש בחשבון הזה**, עושים תמיד ראש חודש עם המהלך הזה.

אז מה? **אם היה החודש העבר חסר**, אם החודש לפני זה היה חסר, **יהיה יום שלשים ראש חדש הבא**. למה? **וימו החודש עבר מלא**. אם יש חסר זה כלום, אז היום הבא הוא ראש חודש, הוא אחד של החודש הבא, ויום טוב. **אם היה חודש עבר מלא**. היה שלוש יום, **יהיה יום שלשים ראש חדש**, אז עדיין, היום השלושים קוראים כבר ראש חודש. למה? איי, הוא הרי מלא, הוא הרי עוד חלק מהחודש הישן. למה? אבל הולך, כשקצת הראש חודש, חצי יום הוא הרי כבר כן החודש החדש.

בעצם, זה אומר, הלכה, אתה לא יכול לקרוא לנו, אבל זה הרי חודש חדש, זה אומר עם הלבנה, עושים אנחנו את אותו יום ראש חודש, אבל אנחנו קוראים לזה עוד לא כמו הראשון של החודש החדש, כי אולי זה חלק מה"ימים אתה מחשב לחדשים", הוא מוסיף כמה שעות לחודש החדש.

אז זה נקרא אכן ראש חודש, אבל זה עדיין אחרת מ... זה לא מילוי, זה לא ההגדרה של המילה. ראש חודש פירושו היום הראשון של החודש החדש. אז, זה לא... אי אפשר לקרוא לזה ראש חודש מהבחניה שזה היום הראשון של החודש החדש, אבל אנחנו קוראים לזה ראש חודש, **וזה עדיין תשלום החודש העמל שעבר**.

והיום הבא, יום אחד ושלושים, זה כבר ממש ראש החודש, כי זה כבר החודש החדש, **"וממנו הוא המניין והוא יום הקביעה"**. זה לא באמת ראש חודש, אבל יש הרי את הלכות ראש חודש.

הסבר: שני סוגי ראש חודש — לקדושה ולחשבון

בוא נסביר קצת יותר ברור מה קורה כאן.

אבל יכול להיות שחצי היום גורם שיהיה ראש חודש. ההלכה למשה מסיני לא אומרת שהיום לא יכול להיות ראש חודש. ראש חודש רק לא יכול להתחיל באמצע היום. אז האמיתי, כשהמולד הוא אמיתי, נראה שזה כן אמיתי.

קושיה: מולד vs. ראייה — מה מחשב החשבון?

זה מאוד מעניין, כי צריך כאן לשאול קושיה טובה, שכבר שאלתי קודם, אולי ברמז בפרק הקודם. כשעושים על פי ראייה, מתי נעשה ראש חודש? כשרואים את הלבנה החדשה, נכון? המולד הוא בהגדרה לפני הראיה. וכאן נראה משהו שלמרות שיש כללים שונים, ולא עושים בדיוק את זה, אבל בעצם נראה כאן מאוד ברור בפרק הקודם, שהיום כשעושים על פי חשבון, עושים את ראש חודש החדש במולד, בקיבוץ, במולד, לא בראיה. זה מאוד מעניין.

מה פתאום? אתה מבין מה אני אומר? החשבון מחשב משהו אחר ממה שהראיה חישבה. אבל בראיה גם נעשה ראש חודש מהמולד. מהראיה? מתחילת היום, אין שום הבדל. כשמכריזים ראש חודש אולי הוא יבוא חתן. כן, אני שואל אותך שאלה אחרת. כל הזמן לומדים אנחנו שמולד עושה ראש חודש. למה מולד יעשה ראש חודש? ראייה צריכה לעשות ראש חודש. וראיה היא בהגדרה אחרי המולד. אבל ראייה זה לא שכשהמולד נעשה מאושר על ידי שאדם ראה. לא, זה שני דברים אחרים, זה לא מאושר. זה אחרי כן, אי אפשר לראות את המולד. במולד אי אפשר בהגדרה לראות את הלבנה, זה לא אפשרי, זה לגמרי מוסתר.

אוקיי, בכל מקרה, זו סתם שאלה, צריך להבין אם יש תירוץ לשאלה או לא. עכשיו, לפי מה שאתה אומר, תמיד ראייה אמרה שכבר נגמר המולד, לא שזה עכשיו המולד, אלא להיפך. רק עושים, זה הרי לא הולך ככה, ראש חודש נופל כשרואים. אני אומר, אין כאן לא... כשראש חודש, בוא לא נגיד שהחודש הולך עם הלבנה. יכלו גם לכלול ראש חודש מאמצע חודש עד אמצע חודש. זו הרי רק שאלה, מאיפה אתה סופר? מה ההבדל? אבל למה המולד יהיה פתאום כשהחליפו מראיה לחשבון, נעשה דבר אחר, שהחשבון לא מחשב את אותו דבר שהראיה חישבה? אולי זה פירוש "חודש בחודשו"? אני לא יכול לומר, אני מתכוון, למה? לא, לחכמים היה כלל כזה של "חודש בחודשו". אוקיי.

הלכה ב-ג: חודש חסר וחודש מלא — החלקים מצטברים

דברי הרמב"ם

אז, אומר הרמב"ם, **הואיל ואי אפשר לעשות חצי יום, וזה תמיד כ"ט וחצי יום, צריך כאן איזה פשרה. מה עושים כך? לפיכך עושין חדשי הלבנה מהם חודש חסר כ"ט יום בלבד, ואף על פי שחידושה של לבנה יתר על זה בשעות**. אפילו החודש האמיתי יש עוד חצי יום, עושים בכל זאת שזה חודש חסר.

פירוש "חסר" ו"מלא"

זה מאוד מעניין, כי עכשיו אני מבין את המילה "חסר", לא סתם שיש רק חודש אחד, אלא חודש חסר. זה אומר כי חתכו חצי מזה. חצי יום מאדר אמרו, "לא, זה כבר ניסן".

וחודש מלא שלשים יום, אף על פי שחידושה הלבנה פחות מזה בשעות. כאן הוסיפו חצי יום, **כדי שלא לחשב שעות בחודש אלא ימים שלמים**. אז, פעם לוויים ופעם מחזירים.

אם זה היה פשוט 1/229 יום

עכשיו, בוא נחשוב, אם כך, אם זה היה פשוט, אומר הרמב"ם הלכה ג', אם היה כמו מה שאמרתי עכשיו, היה עוד טוב. היו תמיד עושים אחד כך ואחד כך. **אילו היה חידושה של לבנה כ"ט ומחצה בלבד, בלי חלקים, היו כל החדשים חודש מלא וחודש חסר, ושנת הלבנה היתה כל השנים אחד כך ואחד כך, היה רץ סדר שש ושש. היתה שנת הלבנה שלש מאות ארבעה וחמישים, היה ששה חדשים חסרים וששה מלאים**. היה שלוש מאות וחמישים וארבעה ימים בשנה, אני מתכוון 354, והיה מאוד טוב.

אבל החלקים מצטברים

על כל פנים, קדושה פירושה לומר שעושים ראש חודש פירושו לומר שנוהגים הלכותיו יעלה ויבא וכדומה. אומרים הלל לפי מנהגו. על כל פנים.

ראיה מספר שמואל — "ביום החודש השני"

לפיקך, מאחר שצריך להיות שיתאימו החצאי ימים עם החצאי ימים, עושים **בחשבון זה, חודש אחד יום אחד בלבד, חודש אחד יש בו ראש חודש שני ימים**, כלומר, ורואים מביאים את כולם, רואים כבר בפסוק בספר שמואל עומד בהפסדת מחר חודש עומד **"ביום החודש השני"**.

משמע שהמנהג לעשות שני ימים ראש חודש היה מנהג עתיק, שאול המלך כבר עשה שני ימים ראש חודש. זה לא קשור לספק, זה אני אומר. אולי אז אכן היה ספק, כי היה על פי ראייה, אבל לא נראה כך הפסוק. נראה שיש כאן כמו שני ימים שיכולים להיות ראש חודש.

זה מעניין, כן, כי הלכנה הרי עשו בגלל "שני המאורות הגדולים", "שלא ישתמשו בכתר אחד". כאן עושים ששני ימים יש להם כתר של ראש חודש. אוקיי.

הלכה ה: סדר החדשים המלאים והחסרים

"סדר החדשים המלאים והחסרים לפי חשבון זה כך הוא". מתי זה? מתי עושים שיהיה חסר ומתי מלא?

במילים אחרות, חזרה לאופן היסודי, עושים אחד חסר ואחד מלא, נכון. הבעיה היא, נשארים התשצ"ט חלקים, ממילא לפעמים צריך לשנות. אז הכלל הוא כך, מה משתנה ומה נשאר?

זה כך, **תשרי לעולם מלא**. תמיד מלא. יש הסבר based על הקודם... זה הולך על סדר.

העניין הוא בעיקרון כך: בעצם זה הולך על סדר. היה צריך ללכת, הדבר הרגיל היה תשרי מלא, חשון חסר, וכך הלאה עד הסוף. אבל מאחר שאנחנו צריכים לפעמים לפצות על מה שיש לנו יותר חלקים, יש שני חודשים שהם אחרת.

הרגיל הולך על סדר. תשרי הוא תמיד מלא, כך זה מתחיל. **טבת הוא תמיד חסר. טבת ואילך זה הולך בסדר, אחד מלא ואחד חסר: טבת חסר, שבט מלא, אדר חסר, ניסן מלא, אייר חסר, סיון מלא, תמוז חסר, אב מלא, ואלול חסר.**

פשוט סידרתי את זה כך כי זה מתאים לקצב. אבל זה הסדר.

אז אם משהו שואל אותך שני ימים ראש חודש, יום אחד ראש חודש, התשובה לכל חודשי השנה, חוץ מחשון וכסלו, היא תמיד אותו דבר. נכון?

במילים אחרות, אתה יכול לומר שכל החודשים שיש בהם ימים טובים הם תמיד מלאים. אתה יכול לומר כך. כן, אבל זה לא בגלל זה, זה סתם חשבון. נכון?

במילים אחרות, כל חודש שלפניו יש חודש מלא יש בו שני ימים ראש חודש, נכון? אז חשון יש בו תמיד שני ימים ראש חודש. אותו דבר שבט, אותו דבר, סליחה, אותו דבר טבת כשהיה לפניו. טבת יכול להיות לפעמים יום אחד או שני ימים.

אבל חוץ מטבת, כל חודש בעולם לא יכול להיות. תמיד יש שני ימים ראש חודש אדר, ואייר, ותמוז, ואלול, כל שנה בודדת. ואותו דבר, ההפך, אחרים אין להם. אלול צריך עדיין להיות באותו פורמט. אוקיי.

אני לא יודע למה זה כך, כי בדיוק כמו שאני אומר לך, תעשה עוד שורה, חצי שורה, אותו פורמט. אם אתה רוצה, אין בעיה. מבין מה אני אומר? תמיד יש שני ימים ראש חודש אלול וכך הלאה.

ושבועות למשל, גם הלך על סדר. **הראשון אדר, והשני חסר**. זה אחרת. פירושו בדרך כלל אדר חסר, אבל האדר הראשון הוא מלא. נכון.

הלכה ו: מרחשון וכסלו — שלמים, חסרים, כסדרן

נשארו שני חדשים שעדיין לא ספרנו. מה קורה עם אותם שני חודשים? מרחשון וכסלו.

יש, העולם מאוד מבולבל. אנשים אולי לא יודעים. אנשים יודעים שבחוץ לארץ יש שני ימים יום טוב, ואנשים יודעים גם שכל חודש שני יש שני ימי ראש חודש.

אדם היה חושב, אולי כך חושבים הרבה בחורים, שזה גם ספק יומא. זה ספק אם ראש חודש הוא היום שלושים או היום האחד ושלושים, עושים שני ימים.

אבל זה שטויות. קודם כל, שני ימי ראש חודש עושים גם בארץ ישראל, אין לזה שום קשר לספק. אין שום ספק בכלל. שנית, עושים את זה רק כל חודש שני, לא עושים כל חודש. איזה פשט יש ספק? אנחנו יודעים היטב, אנחנו הולכים לפי החשבון.

רק יום טוב אומרים אנחנו, פעם לא ידענו, ממילא עושים שני ימים כמו שהם למדו. אבל אז היה אכן, זה צריך להיות ברור, היה פעם דבר שני ימי ראש חודש. פעם בראיה היה ספק יומא, ואחר כך כבר אין יותר ספק יומא, להיפך מהספק יומא שאנחנו יודעים. לא להיפך, אותו הדבר.

זה היה פעם, וזה לא היה נוגע לכולם, רק לבית המקדש, לקרבנות. היה פעם דבר ספק, היו צריכים לעשות, נוהגין אותו יום קודש ולמחר קודש. אבל בימינו אין הספק, כי הולכים הרי לפי חשבון. זה לא שייך, זה לא שייך ספק, יש הלכה שהולכים לפי חשבון.

איי, למה היום עושים אנחנו שני ימי יום טוב? כי זוכרים מהזמנים שלא הלכו לפי חשבון, מה שלא. אבל לגבי ראש חודש אין ההלכה שצריך לזכור. אז לגבי ראש חודש אין ספק יומא, אין שום ספק.

אלא מאי, למה עושים שני ימי ראש חודש? התשובה היא, זה דבר אחר לגמרי. לכאורה, אם פעם היה גם, אפילו עושים לפי החשבון, או אולי אפילו כשעשו לפי הראיה, מסיבות אחרות, אבל עושים שני ימי ראש חודש. יש שני ימי ראש חודש.

למה שני ימי ראש חודש? הסיבה היא כך, כי ראש חודש מורכב משני דברים אחרים.

לראש חודש יש דבר אחד, שעכשיו באה הלכנה החדשה. באה הלכנה החדשה, צריך לעשות ראש חודש. למה? אני לא יודע, מה זו קדושה.

הדבר השני הוא שיש חשבון, צריך לספור שנים עשר חדשים בשנה, שיצא החשבון שיסתדר.

אז, לגבי הדבר הראשון, יום שלושים תמיד יש לבנה, לפי החשבון. שוב, אפילו זה לא אמת, אבל לפי החשבון שאנחנו מחשבים, מולד המצוה, תמיד יש שלושים, ממילא תמיד ראש חודש, קדושת ראש חודש יש.

החשבון שאנחנו צריכים, יש לנו הרי סיבה למה אנחנו לא יכולים לעשות תמיד שלושים יום ראש חודש, כי חסר הרי, אנחנו נהיה חייבים יום. לגבי זה אין היום ראש חודש.

אז אתה יכול לקרוא את זה, היום הראשון הוא ראש חודש לקדושה ולא לחשבון, והשני הוא לחשבון ולא לקדושה, כי אין לבנה חדשה ביום ה-31. הלכנה כבר הייתה אתמול.

אז יוצא שעל השני יש ראש חודש ושני דברים אחרים: הראשון כי יש לבנה, השני כי יש את החשבון.

כך אומר הרמב"ם. אמנם יש שאלה, ראשונים אחרים דיברו על כך, אומרים סברות אחרות אולי, אבל זו סברת הרמב"ם.

הערה: מה פירוש "לקדושה"?

לקדושה פירושו שיש חידוש הלכנה, לא לענין ראש חודש. כשנוהגים הלכות ראש חודש, מה פירוש שעושים ראש חודש? יכולה להיות נפקא מינה גם לענין נדרים, לשון מן האדם, שכבר קוראים לחודש הבא.

יש בימי הגמרא, צריך להבין הלכתית, פירושו שעושים נדר או שטר לחודש הבא, יכול להיות שהיום הראשון של ראש חודש כבר נקרא כך, תלוי איך אנשים קוראים לזה.

מאותה סיבה, אבל זה לא ממש מאותה סיבה. אומר הוא, "דרך ידיעת השנה אם חסרה שלימה או כסדרן, לפי חשבון זה קח". מעניין, הוא אומר הרבה פעמים את המילה "לפי חשבון זה".

דובר 2:

נכון, היו חישובים אחרים שפועלים אחרת?

דובר 1:

לא, לוגית, לפי ראיה. לוגית, לפי כל דבר אחר. לפי החשבון שקבוע, זה הולך אחרת.

כן. אומר הרמב"ם, "תדע תחלה יום שנקבע בו ראש השנה שתמצא לידע סדור חדשה". ברגע שאתה יודע באיזה יום נקבע ראש השנה, תדע מה שאתה רוצה לפרק ו' חודשים, תדע, באיזה יום הוא ראש השנה? "ותדע יום שנקבע בו ראש השנה שלאחריה". לפי אותו חישוב של הפרקים הקודמים.

כן. "חשוב מנין הימים שביניהם חוץ מיום הקבוע של זו ושל זו". תחשב כמה ימים יש עוד בשנה מלבד שני ראשי השנה?

דובר 2:

לא כמה ימים.

דובר 1:

ימים פירושו שיש ימים בשבוע, נכון? במילים אחרות, הוא הולך לומר, אם ראש השנה היה בשבוע שעבר ביום שני, והיום זה...

דובר 2:

זה לא יכול להיות רביעי.

דובר 1:

בכל מקרה, זה חמישי, יש ביניהם שלושה ימים, או כדומה. לפי זה תחליט דבר כזה.

"אם תמצא ביניהם שני ימים, יהיו חדשי השנה חסרים".

"אם תמצא ביניהם שלשה ימים", זה זו בשבוע בשלושה ימים, "יהיו כסדרן".

"ואם תמצא ביניהם ארבעה, יהיו שלמים".

זה מסתדר פחות או יותר, כי אם יש ארבעה ימים, זה אומר שהשנה ארוכה מאוד, ממילא צריך להיות השלמים.

דובר 2:

כאן זה, מה ששאלת קודם מתי דוחים, דוחים, טוב מאוד, אז מוסיפים עוד יום כדי שיהיה שנה שלמה. כאן זה מאיפה הימים באים.

דובר 1:

כן, טוב מאוד. בדיק, מכאן באים אותם ימים. זו התשובה. איך אפשר להוסיף יום בשנה? לא מוסיפים יום בחודש אלול. מוסיפים, בעיקרון מה שמוסיפים זה ראש חודש חשון, ועושים את חשון מלא. זה בעיקרון איך מוסיפים. או מפחיתים, זה אומר מפחיתים מכסלו. זה בעיקרון מה שאפשר לעשות.

הלכה ח — שנה מעוברת: ארבעה, חמישה, או שישה ימים

דובר 1:

"ובמעוברת אמרו", עכשיו אתה צריך לדעת שהכללים הם רק בשנה פשוטה, אז הולכים לפי השניים, שלושה, ארבעה. אבל מעוברת היא לגמרי סדר אחר.

דובר 2:

אבל מעוברת יש פשוט יותר ימים, מעוברת יש תמיד עוד יותר ימים.

דובר 1:

זה איך זה מסתובב. פעמים יהיו שניהם מלאים, פעמים יהיו שניהם חסרים, ופעמים יהיה חודש מרחשון חסר וכסלו מלא.

לשלושת המינים יש שמות. ושנה שיהיה בה שני חדשים אלה מלאים היא שנקראת חדשה שלמים. שנה שיהיה בה שני חדשים אלה חסרים נקראת חדשה חסרים.

כשאומרים השנה שחדשה חסרים, מתכוונים לשניים שיכולים להשתנות, כל האחרים כבר הולכים בסדר.

ושנה שיהיה בה מרחשון חסר וכסלו מלא נקראת חדשה כסדרן, אותה שנה היא שנה מסודרת.

יוצא שאם אתה רוצה לדעת דבר אחר, שנה, שנה יהודית, עכשיו מדברים על שנה פשוטה, יש שלושה ספירות שונות של ימים שיכולים להיות.

שנה חסרה יש בה רק שלוש מאות חמישים ושלושה ימים, שנה רגילה כסדרן יש בה שלוש מאות חמישים וארבעה ימים, ומלאה יש בה שלוש מאות חמישים וחמישה ימים.

וזכור, הם אמרו ששנת הלבנה היא שלוש מאות חמישים וארבעה, אבל זה רק הממוצע, כי למדנו שלפעמים צריך להוסיף או להפחית בגלל החלקים הנתורים.

אז, לשנה אין תמיד אותה כמות ימים. עוד לפני שנת העיבור, מבין? שנת עיבור היא אותו דבר, אפילו שנת עיבור יכולה גם להיות בשלוש הדרכים, ממילא יוצא ששנת העיבור יכולה להיות או שלוש מאות שמונים וארבעה ימים, וזו החסרה.

הלכה ז — החשבון של ימים בין ראש השנה

דובר 1:

אבל לא, כאן נכנס גם מה שלמדנו בפרק ז', שיש מתי מוסיפים שני ימים, כן? השני ימים יצטרכו להיות כשעה שלימה. אילו שני ימים? אם ראש חודש תשרי הוא...

דובר 2:

זה לא משנה כלום, הוא אמר. זה רק אומר לנו מי לא איתנו.

דובר 1:

טוב. הפרק הקודם לא משנה כלום לזה.

דובר 2:

כן, אבל אני אומר, שם היה אדם שצריך להוסיף שני ימים.

דובר 1:

אין דבר כזה, לא מוסיפים שם, דוחים את ראש השנה. כי שנה לפני כן...

דובר 2:

לא, אני אומר, שנה לפני כן צריכה להיות חדשה שלמים.

דובר 1:

לא, זה כבר עשה... שנה שחדשה שלמים יכולה להיות השנה שאחרת היתה...

דובר 2:

יכול להיות שכן, יכול להיות שלא.

דובר 1:

אבל זה... אני אומר לך, התשובה היא רק שאתה לא יודע ששם עומד הסיבה למה יש שם כלל של דחייה. אבל לדעת מעשית מה לעשות, אתה לא צריך לחבר את שני הדברים.

מיד כבר, תראה בעוד רגע איך יודעים איזו שנה היא חסרה וחסרה. זו ההלכה הבאה. אבל יש שלושה מיני שנים. קודם כל הוא חישוב את השמות של שלושת מיני השנים. ועכשיו הוא אומר איך, מתי עושים שאיזו שנה תהיה כך או כך. איך יודעים. גם איך מחליטים.

אבל יש סימנים שהם יכולים לבדוק אם עשית טעות, או שאתה יכול ליותר בקלות לראות לפי הסימנים שאתה צריך לעשות את כל החישוב, תוכל פשוט להסתכל על הסימנים ולדעת.

"יש לך סימנים שתסמוך עליהם, כדי שלא תטעה בחשבון סדור חדשי השנה", הרמב"ם עושה חסד נוסף. הוא כבר אמר דרך אחת, אני אתן לך דרך יותר קלה, **"ועל עיקרי זה החשבון והקביעות והדחיות שביארנו דרכם ואלו הן."**

אומר הוא כך, **"כל שנה שיהיה ראש השנה בה בשלישי תהיה לעולם כסדרן לפי חשבון זה, בין פשוטה בין מעוברת."** תמיד יהיה, אם זה בכלל ג"ד בתור, אם ראש השנה היה שלישי, תהיה אותה שנה שנת כסדרן, במילים אחרות, חישוב של חצי וחצי, חסר ומלא.

דובר 2:

חשון וכסלו, נכון? זה הרי שש חסר ושש מלא, זה הרי כסדרן.

דובר 1:

כן, בדיוק, זה פירוש כסדרן.

"ואם יהיה ראש השנה בשבת או בשני, לא תהיה כסדרן לעולם, בין פשוטה בין מעוברת," פירושו שיהיה יותר מלא מחסר.

דובר 2:

הוא לא אומר איזה.

דובר 1:

תדע שזה לא יכול להיות חסר. זה לא יכול להיות כסדרן. אז כך, **"אם פשוטה היא אפשר שתהיה חסרה לפי חשבון זה,"** חייב להיות מלא. **"ואם מעוברת היא, אפשר שתהיה חסרה לפי חשבון זה."** או כסדרן.

אבל כסדרן עשית טעות. אם היה כסדרן, עשית איזו טעות בחישוב. אם זו מעוברת, זה לא יכול להיות כסדרן, ממילא חייב להיות או חסרה לפי חשבון זה.

אלו דברים שקוראים להם כמו בדיקות, נכון? היוריסטיקה.

דובר 2:

לא היוריסטיקה זה כלל, אבל אתה רוצה לדעת.

דובר 1:

לפי העיקר, זה כמו סימנים או עצות לבדוק שהחישוב שלך היה נכון, או שאתה יכול לדעת רק הסימן הראשון אומר לנו בעצם מה השנה היא, כי האחרים הם לפי השנה, אבל אתה עדיין לא יודע איזה משני האחרים זה.

דובר 2:

בוודאי, הוא אומר שאלו רק סימנים.

דובר 1:

זה מעניין כך, מה צריך עם הסימנים?

דובר 2:

זה עושה יותר קל, זו עצה לחשב.

סיכום: שלושת הפרקים והלוח

דובר 1:

עד כאן שלושת הפרקים. עכשיו מי שלמד את שלושת הפרקים הוא כבר יכול לעשות לוח. ואם הוא רוצה קצת יותר קל לעצמו, הוא יכול להסתכל בטור בהלכות ראש חודש לראות עוד עצות מסוימות איך לעשות את הלוח, לדעת שיש סימנים לכל שנה איך הם נקראים, ועם כל המהלך, וזה קצת יותר קל, אבל הרמב"ם אמר את היסודות של החישוב איך זה עובד.

כבר, עד כאן פרק ח'.

ממילא, **"אם תמצא בין יום קביעתה ובין יום קביעת שנה שלאחריה ארבעה ימים, יהיו חדשי אותה שנה מעוברת חסרים."**

"אם תמצא ביניהם חמישה ימים, יהיו כסדרן."

"אם תמצא ביניהם ששה, יהיו שלמים."

טוב מאוד. זה אומר שמאחר שיש עוד חודש, מתווסף עוד יום.

דובר 2:

כי עוד שני ימים טכנית.

דובר 1:

למה חודש אחד יביא כל כך הרבה ימים?

דובר 2:

כי חודש העיבור הוא תמיד מלא.

דובר 1:

אז חודש העיבור בא עם שלושים יום. אז תחשוב, חודש העיבור גם עשו כי היו ימים נוספים.

דובר 2:

כן כן, אבל גם חודש העיבור הוא תמיד שלושים יום, אז זה עוד שני ימים בשבוע, נכון? כי עשרים ושמונה פלוס שניים.

הלכה ט — דוגמה של הרמב"ם

דובר 1:

"כיצד?" והרמב"ם נותן דוגמה, נכון?

"כיצד? הרי שרצינו לדע סדר חדשי שנה זו, והיה ראש השנה בחמישי, והיא פשוטה." ראש השנה הוא חמישי, וזו שנה פשוטה. **"וראש השנה שלאחריה בשני בשבת, נמצא ביניהם שלשה ימים, ידענו ששנה זו חדשה כסדרן,"** שלושה ימים.

"ואילו היה ראש השנה שלאחריה בשלישי," מה פירוש? יש ארבעה ימים?

דובר 2:

כי היתה שלמה?

דובר 1:

כן, כי היו צריכים לעשות את חשון מלא. אבל יש עוד סיבה. למשל, ראש השנה שלאחריה בשלישי, אם יש אבל את המולד עוד חצי יום, זה כבר לא נחשב עם אותו.

דובר 2:

לא, נחשב כבר עם אותו חישוב.

דובר 1:

מה שאני אומר פירושו עוד אותו.

דובר 2:

בדיוק.

דובר 1:

"ואילו היתה ראש השנה בשנה זו בשבת, ושנה שלאחריה בשלישי בשבת, היו חדשי שנה זו חסרים, ועל דרך זה תחשב לשנה מעוברת כמו שאמרנו."

בקיצור, זה מאוד פשוט ומאוד ברור.

הלכה י — סימנים לבדוק את החישוב

דובר 1:

עכשיו אפשר ללמוד עוד טריק אחד. שמה שלמדנו עכשיו, איך מחשבים, זה איך מחשבים, אבל אני אתן לך סימנים. פירושו, לא כך הוא עיקר החישוב,

Generated by Shiur Upload Automation